

PIRKEI AVOT (ETHICS OF OUR FATHERS), CHAPTER SIX

שנו חכמים בלשון המשנה, ברוך שבחר בהם ובמשנתם. רבי מאיר אומר כל העוסק בתורה לשמה, זוכה לדברים הרבה, ולא עוד אלא שכל העולם כולו כדאי הוא לו, נקרא רע, אהוב, אוהב את המקום, אוהב את הבריות, משמח את המקום, משמח את הבריות, ומלבשתו ענוה ויראה, ומכשרתו להיות צדיק חסיד ישר ונאמן, ומרחקתו מן החטא, ומקרבתו לידי זכות, ונהנין ממנו עצה ותושיה בינה וגבורה, שנאמר (משלי ח יד): "לי עצה ותושיה אני בינה לי גבורה", ונותנת לו מלכות וממשלה וחקור דין, ומגלין לו רזי תורה, ונעשה כמעין המתגבר וכנהר שאינו פוסק, והנה צנוע וארך רוח, ומוחל על עלבונו, ומגדלתו ומרוממתו על כל המעשים:

L The sages expounded in the language of the Mishnah; blessed is the One who chose them and their learning:

Rabbi Meir would say: Whoever studies the Torah for its own sale, merits many things; not only that, but the entire world is worthwhile for him alone. He is called friend, beloved, lover of G-d, lover of humanity, one who brings joy to G-d, one who brings joy to humanity. The Torah clothes him with humility and awe; makes him fit to be righteous, a *chasid*, correct, and faithful; it distances him from sin and brings him close to merit. From this person, people enjoy counsel and wisdom, understanding and power, as is stated (Proverbs 8:14), "Mine are counsel and wisdom, I am understanding, mine is power." The Torah grants him sovereignty, dominion, and jurisprudence. The Torah's secrets are revealed to him, and he becomes as an ever-increasing wellspring and as an unceasing river. He becomes modest, patient and forgiving of insults. The Torah uplifts him and makes him greater than all creations.

אמר רבי יהושע בן לוי, בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרזת ואומרת אוי להם לבריות מעלבונה של תורה שכל מי שאינו עוסק בתורה נקרא נזוף, שנאמר "נזם

זָהָב בְּאַף חֲזִיר אִשָּׁה יָפָה וְסֵרֶת טָעַם, וְאוֹמֵר "וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְהַמְכָתֵב מִכְתָּב אֱלֹהִים הוּא חָרוּת עַל הַלְּחָת", אֵל תִּקְרָא חָרוּת אֶלָּא חָרוּת, שְׁאִין לָךְ בֶּן חוֹרִין אֶלָּא מִי שְׁעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה, וְכֹל מִי שְׁעוֹסֵק בְּתַלְמוּד תּוֹרָה הֵרִי זֶה מִתְעַלָּה, שְׁנֵאֲמַר "וּמִמַּתְנֶה נַחְלִיאַל וּמִנְחִיאַל בְּמוֹת":

2 Said Rabbi Joshua the son of Levi: Every day, an echo resounds from Mount Horeb, proclaiming and saying, "Woe is to the creatures who insult the Torah." For one who does not occupy himself in Torah is considered an outcast, as is stated (Proverbs 11:22), "A golden nose-ring in the snout of a swine, a beautiful woman bereft of reason." And it says (Exodus 32:16), "The tablets are the work of G-d, and the writing is G-d's writing, engraved on the tablets"; read not *charut* ("engraved") but *chairut* ("freedom"), as there is no free person other than the one occupies themselves with the study of Torah. And whoever occupies themselves with the study of Torah is elevated, as is stated (Numbers 21:19), "And from the gift¹ to Nahaliel,² and from Nahaliel to the heights."

לֹוֹמֵד מִחֲבֵרוֹ פָּרַק אֶחָד אוֹ הִלְכָה אֶחָת אוֹ פְּסוּק אֶחָד אוֹ דְבוּר אֶחָד אוֹ אֶפִּילוֹ אוֹת אֶחָת, צָרִיף לְנֶהֱג בּוֹ כְבוֹד, שְׁכֵן מְצִינּוּ בְּדוֹד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל, שְׁלֵא לְמַד מֵאֲחִיתוֹפֵל אֶלָּא שְׁנֵי דְבָרִים בְּלֶבֶד, קָרְאוּ רַבּוֹ אֶלּוּפוֹ וּמִיִּדְעוֹ, שְׁנֵאֲמַר "וְאֵתָהּ אֲנוֹשׁ כְּעַרְפֵי אֶלּוּפֵי וּמִיִּדְעֵי", וְהֵלָא דְבָרִים קַל וְחוֹמֵר, וּמֵה דְדוֹד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל שְׁלֵא לְמַד מֵאֲחִיתוֹפֵל אֶלָּא שְׁנֵי דְבָרִים בְּלֶבֶד קָרְאוּ רַבּוֹ אֶלּוּפוֹ וּמִיִּדְעוֹ, הִלּוֹמֵד מִחֲבֵרוֹ פָּרַק אֶחָד אוֹ הִלְכָה אֶחָת אוֹ פְּסוּק אֶחָד אוֹ דְבוּר אֶחָד אוֹ אֶפִּילוֹ אוֹת אֶחָת עַל אֶחָת כְּמָה וְכְמָה שְׁצָרִיף לְנֶהֱג בּוֹ כְבוֹד, וְאִין כְבוֹד אֶלָּא תּוֹרָה, שְׁנֵאֲמַר "כְּבוֹד חֲכָמִים יִנְחֵלוּ וְתַמִּימִים יִנְחֵלוּ טוֹב", וְאִין טוֹב אֶלָּא תּוֹרָה שְׁנֵאֲמַר "כִּי לֶקַח טוֹב נִתַּתִּי לָכֶם תּוֹרָתִי אֵל תַּעֲזוּבוּ":

3 One who learns from their fellow a single chapter, or a single law, or a single verse, or a single word, or even a single letter, must treat them with

1. Mount Sinai, where the people of Israel were given the Torah.

2. A place name that means "Heritage of G-d."

respect. For so we find with David, king of Israel, who did not learn anything from Ahitofel except for two things alone, yet he called him his “master,” his “guide,” and his “intimate,” as is stated (Psalms 55:14), “You are a man of my worth, my guide and intimate friend.” Surely we can infer *a fortiori*: if David, king of Israel, who learned nothing from Ahitofel except for two things alone, nevertheless referred to him as his master, guide and intimate, it certainly goes without saying that one who learns from their fellow a single chapter, a law, a verse, a saying, or even a single letter, is obligated to revere them. And there is no reverence but Torah, as is stated (Proverbs 3:35 and 28:10), “The sages shall inherit honor,” “and the integral shall inherit good”; and there is no good but Torah, as is stated (Proverbs 4L2), “I have given you a good purchase; My Torah, do not forsake it.”

כִּי הִיא דְרָכָהּ שֶׁל תּוֹרָה, פֶּת בְּמִלַּח תֹּאכַל וּמִים בְּמִשׁוּרָה תִּשְׁתֶּה וְעַל הָאָרֶץ תִּישָׁן וְחַיֵּי
צַעַר תַּחֲזִיק וּבַתּוֹרָה אַתָּה עֹמֵל אִם אַתָּה עֹשֶׂה כֵּן אֲשֶׁרֶיךָ וְטוֹב לָךְ אֲשֶׁרֶיךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה
וְטוֹב לָךְ לְעוֹלָם הַבָּא:

4 Such is the way of Torah: Bread with salt you shall eat, water in small measure you shall drink, and upon the ground you shall sleep; live a life of deprivation and toil in Torah. If so you do, “fortunate are you, and good is to you” (Psalms 128:2): “fortunate are you” in this world, and “good is to you” in the World to Come.

ל תִּבְקַשׁ גְּדֻלָּה לְעֵצְמָךְ, וְאַל תַּחְמוֹד כְּבוֹד, יוֹתֵר מִלְּמוּדָךְ עֹשֶׂה, וְאַל תִּתְאַוֶּה לְשִׁלְחָנְךָ
שֶׁל שָׂרִים, שִׁשְׁלַחְנֶךָ גְּדוֹל מִשְׁלַחְנֵם וְכִתְרֶךָ גְּדוֹל מִכְתָּרֵם, וְנֶאֱמַן הוּא בְּעַל מְלֹאכְתְּךָ
שִׁישְׁלָם לָךְ שִׁכְר פְּעֻלָּתְךָ:

5 Do not seek greatness for yourself, and do not lust for honor. More than you study, do. Desire not the table of kings, for your table is greater than

theirs, and your crown is greater than theirs, and faithful is your Employer to pay you the rewards of your work.

גְּדוּלַת תּוֹרָה יוֹתֵר מִן הַכְּהוּנָה וּמִן הַמְּלָכוּת, שֶׁהַמְּלָכוּת נִקְנִית בְּשָׁלְשִׁים מַעֲלוֹת, וְהַכְּהוּנָה בְּעֶשְׂרִים וָאַרְבַּע, וְהַתּוֹרָה נִקְנִית בְּאַרְבָּעִים וּשְׁמוֹנֵה דְבָרִים, וְאֵלוּ הֵן, בְּתַלְמוּד, בְּשִׁמְיעַת הָאָזְנוֹ, בְּעֵרִיכַת שְׁפָתַיִם, בְּבִינַת הַלֵּב, בְּאִימָה, בְּיִרְאָה, בְּעִנּוּהַ, בְּשׂוֹמְחָה, בְּטְהוּרָה, בְּשִׁמוּשׁ חֲכָמִים, בְּדַקְדּוּק חֲבָרִים, בְּפִלְפּוּל הַתְּלַמִּידִים, בְּיָשׁוּב, בְּמִקְרָא, בְּמִשְׁנָה, בְּמַעוֹט סְחוּרָה, בְּמַעוֹט דֶּרֶךְ אֶרֶץ, בְּמַעוֹט תַּעֲנוּג, בְּמַעוֹט שְׁנָה, בְּמַעוֹט שִׁיחָה, בְּמַעוֹט שְׁחוּק, בְּאֶרֶךְ אִפְסִים, בְּלֵב טוֹב, בְּאַמוּנַת חֲכָמִים, בְּקִבְלַת הַיְסוּרִין, הַמְּכִיר אֶת מְקוֹמוֹ, וְהַשְּׂמַח בְּחֻלְקוֹ, וְהַעוֹשֶׂה סִיג לְדַבְרָיו, וְאֵינוֹ מַחְזִיק טוֹבָה לְעַצְמוֹ, אֲהוּב, אֲהוּב אֶת הַמְּקוֹם, אֲהוּב אֶת הַבְּרִיּוֹת, אֲהוּב אֶת הַצְּדָקוֹת, אֲהוּב אֶת הַמִּישָׁרִים, אֲהוּב אֶת הַתּוֹכְחוֹת, וּמִתְרַחֵק מִן הַכְּבוֹד, וְלֹא מַגִּיס לְבוֹ בְּתַלְמוּדוֹ, וְאֵינוֹ שׂוֹמֵחַ בַּהוֹרָאָה, נוֹשֵׂא בְעַל עִם חֲבָרוֹ, וּמְכַרְעוֹ לְכַף זְכוּת, וּמַעֲמִידוֹ עַל הָאֲמַת, וּמַעֲמִידוֹ עַל הַשְּׁלוֹם, וּמִתְיָשֵׁב לְבוֹ בְּתַלְמוּדוֹ, שׂוֹאֵל וּמְשִׁיב שׂוֹמֵעַ וּמוֹסִיף, הַלּוֹמֵד עַל מְנַת לְלַמֵּד וְהַלּוֹמֵד עַל מְנַת לַעֲשׂוֹת, הַמְּחַכֵּים אֶת רַבּוֹ, וְהַמְּכַוֵּן אֶת שְׂמוּעָתוֹ, וְהַאֲמִיר דְּבַר בְּשֵׁם אֲמִירוֹ, הָא לְמַדְתָּ כָּל הָאֲמִיר דְּבַר בְּשֵׁם אֲמִירוֹ מְבִיא גְּאֻלָּה לְעוֹלָם, שְׁנֵאֲמַר וְתֵאֲמַר אֲסִתֵּר לְמַלְךְ בְּשֵׁם מְרַדְּכִי:

6 Torah is greater than the priesthood or the kingship; for kingship is acquired with thirty virtues, the priesthood with twenty-four, and the Torah is acquired with forty-eight qualities. These are: study, listening, verbalizing, comprehension of the heart, awe, fear, humility, joy, purity, attending the sages, companionship with one's contemporaries, debating with one's students, tranquility, study of the scriptures, study of the Mishnah, minimizing engagement in business, minimizing socialization, minimizing pleasure, minimizing sleep, minimizing talk, minimizing gaiety, slowness to anger, good heartedness, faith in the sages, acceptance of suffering, knowing one's place, satisfaction with one's lot, qualifying one's words, not taking credit for oneself, likableness, love of G-d, love of humanity, love of charity, love of justice, love of rebuke, fleeing from honor, lack of arrogance in learning, reluctance to hand down rulings, participating in the burden of one's fellow, judging them to the side of merit, correcting them, bringing them to a peaceful resolution

[of their disputes], deliberation in study, asking and answering, listening and illuminating, learning in order to teach, learning in order to observe, making wise one's teacher, exactness in conveying a teaching, and saying something in the name of its speaker. Thus we have learned: One who says something in the name of its speaker brings redemption to the world, as is stated (Esther 2:22), "And Esther told the king in the name of Mordechai."

גדולה תורה שהיא נותנת חיים לעשיה בעולם הזה ובעולם הבא, שנאמר "כי חיים הם למוצאיהם ולכל בשרו מרפא", ואומר, "רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיה", ואומר, "עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאשר", ואומר, "כי לוית חן הם לראשך וענקים לגרגרתיה", ואומר, "תתן לראשך לוית חן עטרת תפארת תמגנה", ואומר, "כי בי ירבו ימיה ויוסיפו לך שנות חיים", ואומר, "ארך ימים בימינה בשמאולה עשר וכבוד", ואומר "כי ארך ימים ושנות חיים ושלום יוסיפו לך" ואומר, "דרכיה דרכי נועם וכל נתבותיה שלום":

7 Great is Torah, as it gives life to its observers both in this world and in the World to Come. As is stated (Proverbs 4:22), "For they are life to he who finds them, and a healing to all his flesh." And it says (ibid., 3:8), "It shall be health to your navel, and marrow to your bones." And it says (ibid., 3:18), "It is a tree of life for those who hold fast to it, and happy are those who support it." And it says (ibid., 1:9), "For they shall be a garland of grace for your head, and necklaces about your neck." And it says (ibid., 4:9), "It will give a garland of grace to your head; it will grant you a crown of glory." And it says (ibid., 9:11), "With me, your days will be increased, and years of life will be added to you." And it says (ibid., 3:16), "Long days in her right hand; in her left, wealth and honor." And it says (ibid., 3:2), "For long days, years of life and peace, they shall add to you."

רבי שמעון בן יהודה משום רבי שמעון בן יוחאי אומר, הנוי והכח והעושר והכבוד והחכמה והזקנה והשיבה והבנים נאה לצדיקים ונאה לעולם, שנאמר "עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא", ואומר, "עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם", ואומר

”תפארת בחורים כוחם והדר זקנים שיבה“, ואומר, ”וחפרה הלבנה ובושה החמה, כי מלך ה' צבאות בהר ציון ובירושלים, ונגד זקניו כבוד“: רבי שמעון בן מנסיא אומר, אלו שבע מדות שמנו חכמים לצדיקים, כלם נתקיימו ברבי ובבניו:

8 Rabbi Shimon the son of Judah would say in the name of Rabbi Shimon the son of Yochai: Beauty, strength, wealth, honor, wisdom, sagacity, old age, and children are becoming to the righteous and becoming to the world. As is stated (Proverbs, 4:9), “Old age is a crown of beauty, to be found in the ways of righteousness.” And it says (ibid., 20:29), “The beauty of youths is their strength, and the glory of sages is their age.” And it says (ibid., 17:6), “The crown of sages are their grandchildren, and the beauty of children their fathers.” And it says (Isaiah, 24:23), “And the moon shall be abashed and the sun shamed, for the L-rd of hosts has reigned in Zion, and before His elders is glory.”

Rabbi Shimon the son of Menasia would say: these seven qualities enumerated by the sages for the righteous were all realized in Rabbi [Judah HaNassi] and his sons.

אמר רבי יוסי בן קסמא, פעם אחת הייתי מהלך בדרך ופגע בי אדם אחד, ונתן לי שלום, והחזרתיו לו שלום, אמר לי, רבי מאיזה מקום אתה, אמרתי לו, מעיר גדולה של חכמים ושל סופרים אני, אמר לי, רבי רצונך שתדור עמנו במקומנו ואני אתן לך אלף אלפים דנרי זהב ואבנים טובות ומרגליות, אמרתי לו אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם, איני דר אלא במקום תורה, וכן כתוב בספר תהלים על ידי דוד מלך ישראל, ”טוב לי תורת פיה מאלפי זהב וכסף“, ולא עוד, אלא שבשעת פטירתו של אדם אין מלוין לו לאדם לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה ומעשים טובים בלבד, שנאמר, ”בהתהלך תנחה אותך, בשכבך תשמור עליך, והקיצות היא תשיחה“, בהתהלךך תנחה אתך, בעולם הזה, בשכבך תשמור עליך, בקבר, והקיצות היא תשיחה, לעולם הבא, ואומר, לי הכסף ולי הזהב נאם ה' צבאות:

9 Said Rabbi Yossei the son of Kisma: Once, I was traveling and I encountered a man. He greeted me and I returned his greetings. Said he to me: “Rabbi,

where are you from?” Said I to him: “From a great city of sages and scholars, am I.” Said he to me: “Rabbi, would you like to dwell with us in our place? I will give you a million dinars of gold, precious stones and pearls.” Said I to him: “If you were to give me all the silver, gold, precious stones and pearls in the world, I would not dwell anywhere but in a place of Torah.”

Indeed, so is written in the book of psalms by David the king of Israel: “I prefer the Torah of Your mouth over thousands in gold and silver” (Psalms 119:72). Furthermore, when a person passes from this world, neither silver, nor gold, nor precious stones, nor pearls accompany them, only Torah and good deeds; as is stated (Proverbs 6:22), “When you go it will direct you, when you lie down it will watch over you, and when you awaken it will be your speech.” “When you go it will direct you” – in this world; “when you lie down it will watch over you” – in the grave; “when you awaken it will be our speech” – in the World to Come. It also says (Haggai 2:8): “Mine is the silver and Mine is the gold, so says the L-rd of Hosts.”

ח מִשָּׁה קְנִינִים קָנָה לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, וְאֵלּוּ הֵן, תּוֹרָה קְנִינָא אֶחָד, שָׁמַיִם וָאָרֶץ קְנִינָא אֶחָד, אַבְרָהָם קְנִינָא אֶחָד, יִשְׂרָאֵל קְנִינָא אֶחָד, בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ קְנִינָא אֶחָד. תּוֹרָה מִנִּין, דְּכַתִּיב, “ה’ קָנָה רֵאשִׁית דְּרִכּוֹ, קָדָם מִפְּעֻלּוֹ מֵאֵז”. שָׁמַיִם וָאָרֶץ מִנִּין דְּכַתִּיב “כֹּה אָמַר ה’, הַשָּׁמַיִם כְּסֵאֵי וְהָאָרֶץ הַדָּם רִגְלֵי, אֵי זֶה בַּיִת אֲשֶׁר תִּבְנֶנּוּ לִי וְאֵי זֶה מְקוֹם מְנוּחָתִי”, וְאוֹמֵר, “מָה רַבּוּ מַעֲשֵׂי ה’, כָּלֵם בְּחֻכְמָה עֲשִׂיתָ, מְלֵאָה הָאָרֶץ קְנִינָה”. אַבְרָהָם מִנִּין, דְּכַתִּיב וַיְבָרְכֵהוּ וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֲלִיּוֹן קוֹנֵה שָׁמַיִם וָאָרֶץ. יִשְׂרָאֵל מִנִּין, דְּכַתִּיב, “עַד יַעֲבֹר עִמָּךְ ה’, עַד יַעֲבֹר עִמָּךְ ה’, עַד יַעֲבֹר עִמָּךְ ה’”, וְאוֹמֵר “לְקְדוּשֵׁים אֲשֶׁר בְּאָרֶץ הַמָּה, וְאֲדִירֵי כָל חִפְצֵי בָם”. בַּיִת הַמִּקְדָּשׁ מִנִּין, דְּכַתִּיב, “מִכּוֹן לְשִׁבְתָּךְ פְּעֻלָּתְךָ ה’, מִקְדָּשׁ אֶ-דָּנִי כוֹנֵנוּ יְדִירָךְ”, וְאוֹמֵר “וַיְבִיאֵם אֶל גְּבוּל קְדָשׁוֹ, הֲרֵ זֶה קְנָתָה יְמִינוֹ”:

10 There are five acquisitions that G-d acquired in His world. These are: the Torah is one acquisition, heaven and earth are one acquisition, Abraham is one acquisition, the people of Israel are one acquisition, and the Holy Temple is one acquisition.

The Torah, as it is written, “G-d acquired me as the beginning of His way, before His works of yore” (Proverbs 8:22).

Heaven and earth, as it is written, “So says G-d: The heaven is My throne and the earth is My footstool; what house, then, can you build for Me, and where is My place of rest?” (Isaiah 66:1); and it says, “How many are your works, O G-d, You have made them all with wisdom; the earth is filled with Your acquisitions” (Psalms 104:25).

Abraham, as it is written, “He blessed him, and said: Blessed be Abram to G-d Most High, acquirer of heaven and earth” (Genesis 14:19).

The people of Israel, as it is written, “Until Your nation, O G-d, shall pass; until this nation You have acquired shall pass” (Exodus 15:16); and it says, “To the holy ones who are upon earth, the noble ones, in whom is all My delight” (Psalms 16:3).

The Holy Temple, as it is written, “The base for Your dwelling that You, G-d, have achieved; the Sanctuary, O L-rd, that Your hands have established” (Exodus 15:17); and it says, “He brought them to His holy domain, this mount His right hand has acquired” (Psalms 78:54).

כִּלְמָה שֶׁבָרָא הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, לֹא בְרָאוֹ אֱלֹא לְכַבּוֹדוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר, “כָּל הַנִּקְרָא בְּשֵׁמִי וְלְכַבּוֹדִי בְּרֵאתִיו יִצְרַתִּיו אִף עָשִׂיתִיו”, וְאֹמֵר “ה' יִמְלֶךְ לְעֹלָם וָעֶד”:

11 Everything that G-d created in His world, He did not create but for His glory. As is stated (Isaiah 43:7): “All that is called by My name and for My glory, I created it, formed it, also I made it.” And it says (Exodus 15:18): “G-d shall reign forever and ever.”